

Kultur- og kirkedepartementet

Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Vår ref.: 200401250-2 /058 &40
Deres ref.:

Lillehammer, 23. april 2007

Bibliotekreform 2014 - Høring Uttalelse fra Oppland fylkeskommune

Oppland fylkeskommune viser til mottatt høringsbrev datert 14.12.06 angående Bibliotekreform 2014, frist 1.mai 2007.

Fylkeskommunen i Oppland mener at en bibliotekreform er nødvendig for at bibliotekene skal kunne møte samfunnsendringene på en offensiv og aktiv måte. Innholdet i Bibliotekreform 2014 skisserer viktige strategier og et statlig innsatsprogram som vil kunne gi muligheter for styrking av biblioteksektoren. Bibliotekene i Norge trenger visjoner der det satses innenfor ulike områder i et sømløst Norgesbibliotek. Hva skal et bibliotek være i framtida, det får vi beskrevet gjennom mål, strategier og tiltak.

Grunnleggende utviklingsoppgaver vektlegges:

- Utvikling av digital infrastruktur og nye nettbaserte tjenester
- Videreutvikle bibliotekene som en læringsarena
- Formidling av kultur og litteratur
- Bibliotekene som en møteplass i et flerkulturelt samfunn
- Bibliotek tjenester i fengsler
- Et globalt nettverk
- Organisering av bibliotek tjenester på nye måter i et sømløst Norgesbibliotek

Vurderinger:

Innhold og tjenester

Oppland fylkeskommune mener reformen på flere områder gir et godt bilde på framtidige utfordringer for bibliotekene og støtter forslagene som går på innhold og tjenester. Bibliotekene skal utvikle seg i et samfunn i rask endring, noe som kan være en utfordring med dagens digitale utvikling.

Har Norge fått en Bibliotekreform som styrker bibliotekene mot år 2014? Svaret er ja under forutsetning av at innsatsprogrammet blir fulgt opp med nødvendig økonomisk satsing. Men en stiller seg likevel spørsmål om reformen har tatt nok hensyn til at bibliotekene skal avspeile nye samfunnsbehov til enhver tid – være endringsdyktige i et samfunn i rask endring i et langsiktig perspektiv. Norgesbiblioteket må ses i en digital og global sammenheng med de utfordringer det innebærer

Mange av utfordringen er ikke av ny dato og har stoppet opp på grunn av manglende nasjonal økonomisk satsing. Det finnes allerede noen modeller som kan beskrive erfaringer med en sømløs bibliotekutvikling. Med Norgesbiblioteket beskrives en modell som har vært tema i Norge siden år 2000 i St.meld 22, ABM-meldinga.

Derfor er det nå viktig å få et statlig program for strategier og mål innenfor de ulike programområdene med konkretisering av tiltak.

Generelle kommentarer:

Utviklingen av bibliotek som læringsarena er vektlagt. Dette må skje i et samspill med andre utdanningsaktører. Bibliotekene er et lavterskeltibud og representerer en fleksibilitet som mange har bruk for ved desentralisert utdanning. Bibliotekene med sin informasjonskompetanse kan gå aktivt inn i veilederrollen med fokus på kildekritikk og kvalitetssikring av ulike informasjonskilder. Utviklingen av møteplassen for desentralisert utdanning bør skje i nettverksbygging med andre aktører og rolleavklaring mellom aktørene.

For at Norgesbiblioteket skal lykkes, må det skje en større helhetstenkning på nasjonalt plan mellom Kultur- og kirke departementet og Kunnskapsdepartementet. Flere nasjonale strategidokumenter bærer for mye preg av sektortenkning på statlig nivå. Bibliotekreformen har som målsetting å utvikle ”sømløse tjenester” som innebærer nye samarbeidsløsninger på tvers av forvaltningsnivåer og sektorgrenser. Folke- og skolebibliotekene skal ivareta en viktig rolle både som kulturarena og læringsarena i utdanningsammenheng. Dette krever større helhetstenkning på alle forvaltningsnivåer.

Skolebibliotekene bør være navet i utdanningsammenheng på alle forvaltningsnivåer og en helhjertet satsing for å integrere bibliotekene bedre i undervisningen synes helt nødvendig. For å tenke sømløse bibliotektilbud i ungenes lokalsamfunn, må en finne gode måter å organisere dette samarbeidet på. En måte å sikre helhetstenkningen på, er å etablere en stilling som bibliotekkoordinator, slik det foreslås i reformen.

Når det gjelder programmet for Litteratur- og kulturformidling, støttes forslagene. Som innenfor de andre satsingsområdene, er det viktig å utarbeide offensive utviklingsprogram på området. Den kulturelle skolesekken vektlegges som et satsingsområde og bibliotekene bør profileres som en arena innenfor litteraturformidlingen og inngå i nettverket lokalt for dette tjenestetilbudet.

Den flerkulturelle møteplassen bør bli viet ekstra oppmerksomhet der inkluderende tiltak konkretiseres. Aktiviteter innenfor litteratur og kulturformidling for fremmedspråklige bør tilgodeses med ekstra midler.

Fylkesbibliotekets framtidige rolle, sitat: ”Dagens fylkesbibliotek må gjennomgå en omstillingsprosess for å kunne ivareta en rolle som utviklingsaktør”. Mange fylkesbibliotek har for lengst tatt rollen som regional utviklingsaktør, koordinerer tiltak mellom kommunene, er nettverksbygger i forhold til ulike samarbeidspartnere og driver kompetanseutvikling ute i kommunene. Denne rollen har fylkesbiblioteket hatt i mange år. I forslaget om at fylkesbibliotekene skal spille en rolle i forhold til konsolideringsprosesser i folkebibliotekene, må det komme som et ønske fra kommunene selv som har ansvaret for organiseringen.

Kompetanse er blitt et eget målområde. Biblioteket som en kunnskapsbedrift er helt avhengig av å ha variert og høy kompetanse innenfor de ulike programmene. Dette innebærer at en må være åpen for alternativ kompetanse og ikke nødvendigvis bare bibliotekutdanning. Kartlegging av kompetansebehov og et eget kompetanseprogram blir nødvendig for å utvikle de slagkraftige bibliotekene som vi ønsker.

Når det gjelder organisering av fylkesbiblioteket, bør hver enkelt fylkeskommune vurdere hvilken struktur som passer. Fylkeskommunen som regional utviklingsaktør må bygge opp en fleksibel organisasjon som fjerner sektorbarrierer i stedet for å bygge opp nye. Forslaget om egne abm-enheter kan virke lite hensiktsmessig i forhold til dette. Arkiv, bibliotek og museum som egne frittstående fagenheter kan representere en styrke i forhold til å delta på viktige arenaer, nettverksbygging og tverrfaglig oppgaveløsning. Dette gjelder fylkesbibliotekets samarbeid med kulturområdet, kompetanse og næring i tillegg til arkiv og museum

Norsk digitalt bibliotek

Utviklingen av nye digitale tjenester har fått stor plass i meldinga, og det med rette. Bibliotekene trenger å møte denne utviklingen med høy kompetanse i forhold til utviklingsoppgavene og økonomi til å gjennomføre tiltakene. Mange av de utfordringene som bibliotekene står overfor i utvikling av digitale tjenester, bør løses på nasjonalt plan gjennom Norsk digitalt bibliotek. Fylkesbibliotekene og folkebibliotekene bør i samarbeid med museer, arkiver og andre instanser utvikle lokale informasjonsressurser innenfor en felles portal.

Derimot mener Oppland fylkeskommune at ABM-portal ikke er det riktige navnet på en framtidig informasjonsportal som skal innbefatte de tre sektorene arkiv, bibliotek og museum. "ABM" er ikke et begrep den vanlige innbygger forbinder noe med. En satsing på Norsk digitalt bibliotek bør ha høy prioritet og være en tung, nasjonal satsing som det må knyttes midler til. Noen fylker har nå fått Samsøk for sine bibliotek og Oppland med "Bibliotekportalen Oppland" har foruten samsøk i bibliotekatalogene også inkludert andre informasjonsressurser. Det blir viktig å få utviklet en nasjonal fellesportal som kan foreligge raskt.

Ny biblioteklov

Et sømløst Norgesbibliotek er nettverksbygging mellom de forskjellige bibliotekene på ulike forvaltningsnivåer. For at det skal bli et forpliktende samarbeid som skal sikre kvaliteten på bibliotekjentene for den enkelte bruker framover, bør dagens biblioteklov endres til også å innbefatte alle bibliotekene, også høyskoler og universitetsbibliotek. Det er vanskelig å se at planen tar opp de utfordringene som dette innebærer.

Struktur og organisering:

Reformen hevder at mål og strategier i utviklingsplanen ikke kan oppnås med dagens bibliotekstruktur. Behovet for interkommunal helhetstenkning virker riktig. Bibliotekreformen har et klart mål om å etablere sterkere og mer kompetente bibliotek. I planen foreslås en konsolidering av ulike bibliotek og at hver enhet bør ha minst 6-8 ansatte for å få nok bredde og tyngde i fagmiljøene. Det henvises til museumsfeltet i denne sammenhengen. Det er da å merke seg at konsolideringsprosessen for museene enda ikke er evaluert. Dessuten er det forskjellige eierstrukturer, folkebibliotekene har kommunale eiere som da også har ansvaret for organiseringen.

Det er dette forslaget som har vakt størst diskusjon etter at reformen ble kjent med tanke på at forslaget burde vært bedre utredet. Målet er helt klart å styrke bibliotekene, men kan forslaget medføre en sentralisering som ikke er tiltenkt i utredningen? Vi har i dag en Biblioteklov som sikrer nærhet til brukeren i alle kommuner, vil dette bli lovhjemlet i framtida, og hvis ikke, hva da? Hva slags statlige virkemidler som vil bli brukt for å stimulere organisatoriske strukturendringer vil og ha betydning.

Norgesbiblioteket, modellen er sømløse bibliotekjenester. Det vil si interkommunalt samarbeid på tvers av forvaltningsnivåer. Oppland fylkeskommune mener også denne modellen krever nye måter å tenke organisering på. Kan et mulig alternativ være forpliktende partnerskapsavtaler som sikrer helhetstenkningen og ivaretar en overordnet strategitenkning?

Er konsolidering eneste farbare vei å gå og er det i tilfelle den organiseringen kommunene selv vil gå for? Før en tar stilling til om konsolidering er det riktige, bør flere alternativ utredes.

Økonomi

Det foreligger et ambisiøst innsatsprogram for gjennomføring av bibliotekreformen, men det er avgjørende at det kommer årlige tilleggsmidler i gjennomføringen i tråd med forslagene i reformen.

Konklusjon

Oppland fylkeskommune har gjennom flere år fulgt prosjektet "Det sømløse bibliotek Oppland" som fylkesbiblioteket har hatt ansvar for. Dette prosjektet har drevet modellbygging på interkommunal tjenesteutvikling som svarer godt på mange av utfordringene i bibliotekreformen med egne program innenfor de fleste områdene som beskrives i planen. De regionale samarbeidsmodellene i fylkets 6 regioner, formaliseres nå i regionale bibliotekplaner som går til politisk behandling i alle kommunene våren/høsten 2007. Det som prosjektet i Oppland ikke har felles med Bibliotekreformen, er konsolidering av bibliotekene. Behovet for helhetstenkning og overordnet strategitenkning er ivaretatt ved regionale bibliotekplaner, samarbeidsavtaler, koordinator med ansvar for samarbeidet og hospiteringsordninger.

Oppland fylkeskommune ser at dette prosjektet har vært framtidsrettet og at strategiene inngår som en del av helhetstenkningen i fylkeskommunens øvrige handlingsprogram.

Oppsummering av synspunktene:

- Oppland fylkeskommune støtter i hovedsak utredningens mål og strategier. En har tro på den modellbyggingen som foreslås i reformen og som Oppland på regionalt og lokalt plan kan vise til eksempler på gjennom prosjektet "Det sømløse bibliotek Oppland".
- Savner en langsiktig, overordnet visjon som setter en sømløs biblioteksektor inn i en større samfunnsmessig sammenheng.
- Støtter behovet for ny strukturtenkning og ny organisering av sømløse tjenestetilbud, men mener flere alternativ enn konsolidering bør utredes.
- Dagens biblioteklov bør endres til å omfatte alle bibliotekene i et sømløst tjenestetilbud.
- Bibliotekene må sikres høy kompetanse og bli konkurransedyktige i kunnskapssamfunnet der høy kvalitet på tjenestene er en viktig del av merkevarebyggingen.
- Norgesbiblioteket må ses i en global sammenheng og framstå som en del av verdensbiblioteket med fokus på digitale utfordringer.
- Etterlyser en større helhetstenkning på nasjonalt plan mellom departementene for å utvikle helhetlige bibliotekløsninger.
- Bibliotekreformen gir staten store utfordringer gjennom innsatsprogrammet. Er staten villig til å gi bibliotekene det nødvendige løftet som er nødvendig for å oppnå planens målsetting?
- Oppland fylkeskommune ønsker Bibliotekreform 2014 velkommen. Vi trenger konkretiserte strategier og tiltak i et 7-års-perspektiv og visjoner som bør strekke seg langt ut over 2014. Dette er nødvendig for å utvikle bibliotekene til spydspisser i et framtidig digitalt kunnskapssamfunn.

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 200401250-1
Arkivkode 058 &40
Saksbehandler Gunhild Aalstad

Saksgang	Møtedato	Saknr
Fylkesutvalget	17.04.2007	33/07

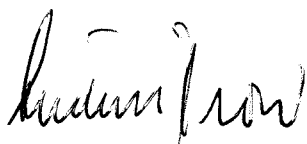
BIBLIOTEKREFORM 2014 - HØRING

I samsvar med fylkesrådmannens innstilling, fattet fylkesutvalget slikt enstemmig

VEDTAK

Fylkesutvalget slutter seg til høringsuttalelsen.

RETT UTSKRIFT
DATO 20.april.2007

Audun Tron
Fylkesordfører